

El nou paradigma

El món occidental es mou entre dos problemes: es mou entre una escassetesa i una febre. L'escassetat energètica i la febre d'or. Els dos problemes són vells coneguts a casa nostra. Catalunya va fer una revolució industrial amb un gravíssim problema energètic, i vam patir una febre d'or que portà el país al límit ara fa una mica més d'un segle. Si en fóssim conscients, i si llegíssim els nostres clàssics –qui recorda Narcís Oller?–, estariem treballant per resoldre'ls tots dos alhora perquè tots dos condicionen dramàticament la sortida de la crisi. Ens dediquem, en canvi, a seguir els debats sobre els tipus d'interès, sobre la reforma dels mercats i sobre altres pedaçes que no ataquen cap dels dos problemes d'arrel.

La revolució industrial catalana es va fer sense fonts energètiques de primer ordre. Va ser l'excepció europea. No és que no ho intentéssim mitjançant l'aprofitament dels cabals més aviat tristos dels nostres rius, però no ens en vam sortir. Catalunya va fer una revolució industrial mancada perquè no comptava amb el carbó britànic, francès o alemany. Tan sols el carbó espanyol de baixa qualitat. El nord d'Europa es plantejava la conquesta d'imperis colonials a partir de la potència de les fonts energètiques combinades amb els avenços tecnològics. Fer un viatge amb el metro de Londres, tan victorià, és una lliçó d'història. Les colònies alimentaven els mercats i fonamentaven l'ordre mundial que d'alguna manera va arribar fins al final de la Segona Guerra Mundial. A Catalunya ens imposàvem un règim combinat. D'una banda, aprendre dels que més en sabien per mirar de competir en mercats que ens fossin propicis. De l'altra, mirar d'influir políticament sobre Espanya per tal de preservar una base industrial que resistís l'embat dels temps i dels cosins rics de París cap amunt.

ANTONI VIVES

ESCRITOR I ECONOMISTA

L'energia del carbó, però, va perdre força i el domini va passar a l'energia del petroli. La geoestratègia de la segona meitat del segle XX va entrar en joc i va esclatar després del 1945 amb l'ensorrament de l'Imperi Britànic i el naixement dels estats àrabs, font principal de recursos energètics, i de problemes globals. Els EUA vivien millor el moment, que semblava arribar al punt àlgid amb l'ensulsiada de l'Imperi Soviètic. Era la fi de la història... I el principi de la febre d'or global.

D'aleshores ençà, Occident ha patit una gran malaltia: la de l'excés. Nosaltres no n'hem estat aliens. Vam oblidar-nos de seguir lluitant per la nostra base industrial i ens vam donar a la bogeria constructiva. Com quan en Gil Foix, el protagonista de la novel·la *La febre d'or*, deixa la feina de fuster i es dedica a fer diners al borsí del carrer d'Avinyó. Sobreabundància de crèdit, sobreabundància de totxo, canvis socials i demogràfics impossibles de pair, excés d'operacions especulatives massa vulnerables a les fil·loxeres del segle XXI. I mentrestant, què?

Països gegants com la Xina, el Brasil i l'Índia; països semblants a imperis que truquen a la porta del progrés a base de dominar el que havia estat la base del domini europeu: fonts energètiques, recursos financers i capacitat industrial. De sobte, Europa i el conjunt del món occidental s'enfronten al límit del seu propi model. Ara cal, doncs, ser va-

lents i intel·ligents per generar un nou paradigma energètic i industrial que no ens faci recular tant que fins i tot s'ensorrin els principis i els valors sobre els quals hem construït el nostre món: la llibertat, la igualtat, la democràcia i els drets fonamentals de la persona.

Es el moment d'un nou paradigma energètic basat en les fonts renovables, que ens desconnecti del lligam petrolífer; un paradigma que generi nous camins de desenvolupament industrial d'acord amb l'ètica de la sostenibilitat i de l'ecologia, que ja és majoritària a Occident. L'ètica de la sostenibilitat i del progrés entesos no com a factors d'acumulació fins a l'excés, sinó com a elements que garanteixin el benestar, la cultura i la riquesa a tantes persones com sigui possible.

Els catalans no tan sols no hem de restar al marge d'aquest nou paradigma, sinó que tenim la sort d'estar preparats per esdevenir-ne pioners i marcar camí. Catalunya ha passat totes les febrades, la de l'or, la del totxo, la d'oblidar sobre quines bases havia construït el progrés. De fet, encara té un cert temps de convalescència per recordar els errors. Catalunya compta amb una base industrial creativa i potent, avesada al canvi, que hauria d'entomar l'aposta com a seva.

Vivim empantanegats en la història. Vivim enfangats en la història i ens costa molt treure'n el cap per veure-hi més enllà. Necessitem visió, necessitem il·luminació per tirar endavant, per estirar la història cap endavant, per no anar-hi a remolc. Necessitem desempallegarnos del determinisme que domina la política internacional, la política europea i la política catalana. Generar el nou paradigma que defenso tan sols depèn de nosaltres, de la nostra imaginació i de la nostra capacitat d'acció. O això, o ensorrar-nos amb els qui ja han posat el cap sota el fang.